

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De tentationibus perfectorum. Cap. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Angelum, vt iuuenem splendidum, stantem præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum.] Et nos munere Angeli Dei sumus, id est, nuntij, quærentibus regnum Dei in comites ac socios designati, nemo nos sedentes & commodis nostris adhærentes, sed stâtes inueniat: nemo nos affectibus oneratos, sed præcinctos & expeditos reperiat, nemo nos hoc aut illo munere ligatos, & impeditos, sed liberos & paratos ad eum comitandum aspiciat, vt sic vocacioni nostræ respondeamus. Remedium igitur huius tentationis sit, vt quis statim atque affectum nimium ad locum, aut munus sibi inesse perferat, illum omnibus modis e corde reuellat, & se liberrimè in potestate prælati dimittat, vt possit illum quò voluerit amandare, aut in rebus aliis occupare.

De appetitu honoris tentatio. §. V.

Tandem proficientes solent honoris, & laudis, & dignitatum desiderio tentari. Omnia enim, quæ ad honorem spectant, more fetuorum & ancillarum virtutem affectantur: vnde qui se vident virtutibus & donis cælestibus pollere, quasi natura duce appetunt ab aliis hominibus honorari. Honor verò iste bipartitus est: alter in hominum æstimatione, qua aliquem vt studiosum & sanctitatis amatorem, & aptum ad magna gerenda suspiciunt: alter verò in dignitatum Ecclesiasticarum, siue secularium, siue regularium delectatione consistit. Quidam ergo ex proficientibus ad primum illum honorem exoptandum permouentur, vt nimirum opinione doctrinæ aut sanctitatis obtenta in aliis eos audientibus suis ministerijs proficiant. Alij verò etiam ad secundum honorem querendum incitantur, ne desides & otiosi in cella resideant; sed in dignitate, tanquam in candelabro positi proximos iuuent. Quin & se talium habere profitentur, quod non debent vt serui pigritantes abscondere, sed eo pro gloria Domini negotiari. His rationibus diabolus multos dementat. Non enim audet miser his, qui diligenter viam virtutis currunt, superbiam & ambitionem nudam exponere, sed pallio diuinæ gloriæ querendæ tectâ offerre. Vnde Bernardus: lam verò proficientium sanctoribus studiis, minimè quidem sese opponere contrariæ virtutes aperte audent, sed solent ex occulto insidiosi quasi quædam fraudulenta vulpecula: specie quidem virtutes, re autem vitia. Et post aliqua: Interdum proficietis cuiuspiam, cum sibi profusus aliquid supernæ gratiæ senserit irrorari; subit animum desiderium prædicandi, non quidem ad parentes & propinquos, iuxta illud: Continuo non acquieui carni & sanguini,] sed quasi potius, fructuosius, fortiusque passim ad extraneos & ad omnes. Cautè omnino. Sanè timet propheticum incurtere maledictum, si quæ abscondito accepit frumenta, abscondat in populis: & contra Euangelicum facere, nisi quæ in aure audiuit, prædicauerit super tecta.] Hac ille.

Appetitus iste, dolus aduersarij est, quò multos ex proficientibus decipit, & deceptos deiicit, & deiectos in maximas animi distractiones, & in manifestissima æternæ salutis pericula mergit. Et licet vtrique desiderio honoris, & dignitatis vna humilitas medeatur; volumus tamen eam paucis euoluere, & quasi per partes explicare. Qui bonam igitur apud alios opinionem desiderant, sciant solam veram virtutem esse concupiscendam, quam honor sicut corpus vmbra subsequitur. Sicut autem stultus esset, qui spreta auri gleba, ad eius vmbra inhiaret; ita insipientissimus est, qui à virtute ad honorem, id est, à veritate ad vmbra suum amorem transferret. Cognoscant se famulos Dei esse, ad ipsosque solam diligentissimam diuini obsequij curam, ad Dominum verò

A ipsorum opinionem suo obsequio necessariam spectare. Ne igitur honoris curam habentes in vera virtute querenda tepeſcant, & munus alienum vsurpent. Audiant exhortationem Pauli: In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, per gloriam & ignobilitatem: per infamiam & bonam famam: vt seductores & veraces: sicut qui ignoti & cogniti.] Id est, in hoc cunctis viribus incumbamus, vt Domino solertissimè famulemur, siue nos homines magni habeant, vel vt abiectos contemnant: siue de nostra conuersatione verè bonam famam, aut falsò ignominiam rumores spargant: siue nos veraces vel seductores putent, siue apud Deum cognitos, id est, probatos, vel potius incognitos & reprobos existiment. Vna cura sit nobis deiciendi nos, superbiam conculcandi, & Domino perfecte seruiendi: ipse verò nostram bonam opinionem ad adificationem aliorum, & suum obsequium necessarium nobis nec querentibus, nec cogitantibus ministrabit. Secundum dictum eiusdem Pauli: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo,] mundum nobis & nos mundo crucifigamus. Vt quemadmodum crucifixus ludibrio expositus, & ab omnibus contemptus ad neminem potest manus extendere, nullumque contingere: ita mundus, & à mundanis delatus honor sit mihi risui atque contemptui, à quo nec digner manu tangi, & ego velim, & optem à mundo crucifixus, id est, vilis putari, quem ipse nolit alicuius honoris manu contingere.

B Qui verò non iam honores solum, sed dignitates & prælationes appetunt, considerent se quam longissimè à Christi & Sanctorum exemplo distare, & manifestissimo ambitionis affectu suum spirituale profectum impedire. Christus enim à Patre missus in iustorum exemplum, vitam humilem, & ab omni fastu alienam elegit; absconſionem, & modestiam, & infimum locum appetendum docuit; ab iis, qui eum Regem acclamare decreuerant, humilitatis doctor factus aufugit. Denique non seipsum clarificauit, id est, in honorem intriuit, sed Patris voluntati obediens se subdidit, vt Pontifex fieret.] At sancti & perfecti viri, non solum antiqui, sed etiam nostro sæculo viuentes eandem viam ingressi sunt, & vt veri Christi discipuli, non ambitionis & præfationis, sed humilitatis exempla posteris reliquerunt, nec supremum locum, nec insulam, nec mitram, sed infimum locum, & paupertatem, & modestiam adamarunt. Hos (qui innumerabiles sunt, & ideo silentio suppressuntur) sequantur hi, qui volunt proficere, & nec minimam honoris appetendi cogitationem admittant. Firmiter statuunt se in cella propria mansuros, & sibi ipsis ac sanctis laboribus vacaturos, vt per humilitatem ad gloriam veniant, & non per vanam exaltationem in salutis pericula se deiiciant. Si autem Deus voluerit eos ad honores & prælationes vocare, nequaquam ipsorum sollicitudine indiget, sed solam humilem obedientiam requirit. Qua onus & laborem ex charitate amplectentes, & honorem vix tolerantes in medijs cadendi occasionibus non collidentur, nec cordis humilitatem amittent. Sed de hoc alio loco copiosius dicemus.

C Qui verò non iam honores solum, sed dignitates & prælationes appetunt, considerent se quam longissimè à Christi & Sanctorum exemplo distare, & manifestissimo ambitionis affectu suum spirituale profectum impedire. Christus enim à Patre missus in iustorum exemplum, vitam humilem, & ab omni fastu alienam elegit; absconſionem, & modestiam, & infimum locum appetendum docuit; ab iis, qui eum Regem acclamare decreuerant, humilitatis doctor factus aufugit. Denique non seipsum clarificauit, id est, in honorem intriuit, sed Patris voluntati obediens se subdidit, vt Pontifex fieret.] At sancti & perfecti viri, non solum antiqui, sed etiam nostro sæculo viuentes eandem viam ingressi sunt, & vt veri Christi discipuli, non ambitionis & præfationis, sed humilitatis exempla posteris reliquerunt, nec supremum locum, nec insulam, nec mitram, sed infimum locum, & paupertatem, & modestiam adamarunt. Hos (qui innumerabiles sunt, & ideo silentio suppressuntur) sequantur hi, qui volunt proficere, & nec minimam honoris appetendi cogitationem admittant. Firmiter statuunt se in cella propria mansuros, & sibi ipsis ac sanctis laboribus vacaturos, vt per humilitatem ad gloriam veniant, & non per vanam exaltationem in salutis pericula se deiiciant. Si autem Deus voluerit eos ad honores & prælationes vocare, nequaquam ipsorum sollicitudine indiget, sed solam humilem obedientiam requirit. Qua onus & laborem ex charitate amplectentes, & honorem vix tolerantes in medijs cadendi occasionibus non collidentur, nec cordis humilitatem amittent. Sed de hoc alio loco copiosius dicemus.

De tentationibus perfectorum.

CAPVT XIV.

DE perfectorum tentationibus pauca & breuiter dicenda sunt: quoniam ipsi multa paucis verbis intelligit, & aptissimi ad instruendos alios, non indigent nostris scriptis admoneri, nec

2. Cor. 6.
8.

Galat. 6.
14.

Hebra. 5.
n. 5.

Bern. ser.
64. in
Cant.

Galat. 4.
n. 16.

Prou. 11.
n. 26.
Matth. 10.
n. 27.

nostris exhortationibus confirmari. Perfectos non esse pugna liberos, sed etiam tentationibus impugnari, notissimum est. Neque enim bellum parcat his, qui adhuc in acie perdurant: nec raptores illis solis infidiantur, qui in mercatum veniunt, sed multo magis illis, qui pretiosis mercibus onustos in proprium domicilium redeunt. Pyratæ quoque nauæ aduersariorum vacuâ sæpe contemnunt, & capere dedignantur; magnis verò opibus onerata insequuntur. Ita demones non tam animabus virtute vacuis, quam magnis thesauris virtutum plenis, laqueos suarum tentationum obtendunt. Quare Gregorius ait: quia lucem rectitudinis umbra sequitur tentationis. Et sanctus Iob, enumeratis multis iustorum tribulationibus subiicit: Ecce hæc omnia operatur Deus tibus vicibus per singulos. Si enim tres sunt iustorum status: primus, quo ad bonam frugem conuertuntur; secundus, quo in virtutis itineribus progrediuntur; tertius, quo ad finem viæ, scilicet ad perfectionem perueniunt; quid erit tibus vicibus per singulos Dominum suos electos affligere, nisi in ipso virtutis initio, atque in progressu, necnon in virtutis culmine eos tentationibus pressurisque probare? Ac tandem Paulus de se, & de omnibus perfectis dixit: Quoniam per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Quod quidem cum excelsum sit pusillis & magnis, ascensum habet perdifficilem, quos omnes infirmitas carnis onerat, & qui ex eo ceciderunt aduersarij, circumdant.

Perfecti igitur interdum omnibus vitiorum generibus, quæ iam vicerunt, ab externo principio, scilicet à diabolo suadete tentantur; qui & carnem pene emortuam ascendit, & cupiditatem extinctâ ad diuitiarum amorem exsuscitat, & superbiam eliminatam immis honorû & dignitatum desiderijs, inflammat. Permittit id Dominus, vt ex victorijs perfectorû, quibus tentati diaboli felicissimè vincunt, & vitia diligentissimè fortissimèq; prosternunt, ceteri habeant illustrissima virtutis exempla. Si enim Martyres tentati non essent, nec victores extitissent. Nos etiam imperfecti ignoraremus quanta tenacitate virtus fidei seruanda est, ob cuius attestacionem etiam externam, vsq; ad profundendum cruorem, & vitæ amissionem decertandum est. Si alij quoq; ex sanctis confessoribus non fuissent terribiliter impugnati, vt exempli gratia, magnus patriarcha Benedictus, cû fuit carnis têtatione pulsatus, multi nesciremus quàm acerbis, & duris remedijs animi morbi curadi sunt, & quantis impensis non tantum fides, sed quælibet etiâ virtus seruanda. Permittit deinde vt ipsi perfecti semetipsos perfectos habeant, & quid ex se possideant, quid verò ex Domini bonitate cognoscant. Quare Gregorius egregiè ait: Ad ima pertrahit caro, ne extollat spiritus, & ad alta sustollit spiritus, ne prosternat caro. Spiritus leuat, ne iaceamus in infimis: caro aggrauat, ne extollamur ex summis. Si non subleuante spiritu nos caro têtaret, perfectione procul dubio tentationis suæ in ima deiceret. Rursum verò, si non tentante carne, ad summa nos spiritus subleuaret, in superbiæ casu ipsa nos peius subleuatione prosterneret. Sed fit certo moderamine, vt dum vnusquisq; sanctorum iam quidem interiùs ad summa rapitur, sed adhuc têtatur exteriùs, nec desperationis lapsum, nec elationis incurrat: quoniam nec tentatio exterior culpam perficit, quia interior intentio sursum trahit, nec rursus interior in superbiam eleuat, quia tentatio exterior humiliat, dum grauat. Sicut ergo Paulo datus est stimulus carnis, ne cum magnitudo reuelationum extolleret; ita perfectis magna aliquando tentationes vitiorum illatae sunt, ne in superbiam erigantur.

Grego. Job 33. 29.

Act. 14. n. 21.

Greg. 19. mor. c. 6.

2. Cor. 12. n. 7.

A Cum prædicta impugnationes vitiorum absunt, & sapissime quidem à perfectis absunt, ita vt nulla maneat earum memoria, solent ipsi perfecti superbia tentari, & occultissimis quibusdã superbiæ cogitationibus & desiderijs impugnari. Hinc oritur curiositas experiendi in oratione consolationes diuinas, audiendi interiùs Domini allocutiones, videndi reuelaciones, sentiendi raptus & extases, & faciendi miracula, & alia similia patrandi. Hinc oritur inanis conatus, quo volunt interdum supra vires laborare, negotia & labores supra vires aggredi, & minimis quibusq; imperfectionibus cum immoderata anxietate vitandis insistere. Hinc oritur temeritas iudicandi facta, & dicta, & cogitationes aliorum, quæ fratres suos in minimis rebus satis amarè condemnant. Hinc licentiosa increpandi libertas & audacia loquendi, quæ non tantum in æquales statu, sed in maiores quoq; & Prelatos, & principes inuehantur; & quia regulæ prudentiæ prætermittuntur, nulla emendatio & magnû scandalum generatur. Hinc tandem oritur immisericordia, quæ nesciunt aliorum necessitatibus condolare, & ob defectum admissum à fratre magnas tragœdias excitare. Quod vitium in quibusdam animaduertimus, qui sanii sunt corpore, & nunquam imbecillitates, & carnis molestias sustinuerunt, in alijs etiâ, qui semper à Prelatis dilecti, & magni habiti nunquam locum infirmum tenuerunt: in alijs denique, qui à pueritia sanctè viuentes passionum effractionem ignorarunt. Ab omnibus his superbiæ affectibus sollicita fuga discendum est. Primum experiendi diuina succidit sanctum odium sui, quo quis solum diuinum beneficium quaerit: & in nullo suam consolationem requirit. Secundum plus nimio laborandi curat prudentia & humilitas, quæ sciat quis, quod non potest adicere ad staturam suâ cubitum vnus, & quia omnis sufficientia ex Deo est. Tertium iudicandi reuicci timor castus, ne dum aliquis alios temerariè iudicat, à Deo relictus in similia vel peiora incidat. Quartum moderatur circumspectio & consilium sapientium, quod quis in vitiorum increpatione sequatur. Quintum solet Dominus in perfectis, ariditate cordis, corporis ægrotibus, infamijs, & manifestis casibus castigare, vt in seipsis discant, quomodo debuissent aliorum infirmitatibus compati. Et cum humilitiones medullitus sentiunt, & de negligentis ministrorum in ægritudinibus contristantur, & se pene cecidisse in peccatum i tentationis metuunt, tunc non fuisse tam exiguam aliorum virtutem animaduertunt. Et certè non magnam admodum esse perfectionem istorum hominum immisericordium certissimum est. Vt enim inquit Cassianus: Euides indicium est animæ, necdum vitiorum seculibus eliquatæ in criminibus alienis non affectu misericordiæ condolare, sed rigidam iudicatis tenere censuram. Nam quemadmodum perfectionem cordis poterit obtinere is, qui non habet illud, quod Apostolus plenitudinem legis consummare signauit? Alterutrum, inquit, onera vestra portate, & sic adimplebitis legem Christi: Sed nec illam virtutem possidet charitatis, quæ non irritatur, non inflatur, non cogitat malum, quæ omnia suffert, omnia sustinet, omnia credit. Iustus enim miseretur animas pecorum suorum, viscera autem impiorum sine misericordia. Ideoque iisdem vitis monachum subiacere certissimum est, quæ in alio inclementi, atque inhumana seueritate condemnat. Rex enim rigidus incurret in mala: Et qui obturat aures suas, ne audiat infirmum, & ipse inuocabit, & non erit, qui exaudiat eum. Hæc ibi. Nitantur ergo iusti se ad misericordiam humanæ imbecillitatis in spectione commouere, & alios infirmos & debiles compassione subleua-

Matth. 6. n. 27. 2. Cor. 13. n. 5.

Cassian. coll. 11. c. 10.

Galat. 6. n. 2. 1. Cor. 13. n. 5. & 7.

Prou. 12. sec. 70.

Prou. 13. sec. 70. Prou. 23. sec. 70.

Matt. 5.
7.
Prov. 11.
17.

re, vt & ipsi in simili necessitate positi misericordiam inueniant, aut imiles molestias & casus effugiant. Nam scriptum est: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.] Et rursum: Benefacit animam suam vir misericors; qui autem crudelis est, etiam propinquos abiicit: ne scilicet ei, in necessitate subueniant, vel vt indicant Hebraei, carni suae, cum molestia laborat, penuriae detrimentum affert.

Greg. 23.
mor. c. 5.

Deinde perfecti, corporis aggritudinibus, & assiduis carnis molestiis affliguntur, vt qui iam in arce, scilicet in mente mirabilem tranquillitatem sentiunt, saltem in suburbis ciuitatis ad maius meritum doloribus exercentur. Dominus enim, ait Gregorius, flagello interrogat, cum mentem bene sibi per tranquillitatem subditam, afflictionibus pulsas, sicut Iob, & laudatur attestacione iudicis, & tamen ictibus conciditur percussoris, vt eius patientia tanto verius claresceret, quanto iniquis durius fuisset.] Immittit Dominus has molestias vt electos suos probet. Sicut enim igne probatur argentum & aurum camino; ita corda probat Dominus.] Quod si ipsi confiderent Dominum esse ipsum ignem, eorum maculas excoquentem, satis profecto illis vtilis, licet magna, dulcesceret. Immittit etiam, vt eos in exemplum patientiae praebeat. Nam & ob hanc causam Iob corporis molestia peracti, & Tobiam caecitate, & vtrumque paupertate percussit. Vnde Hilarius Arelatenensis optime dixit: Magni viri multa patiuntur, & vt alios pari doceant, dati sunt in exemplum. Huius tentationis optimum remedium est aggritudinem, aut molestiam illam a Domino missam esse cognoscere. Quo vsus est Iob, dicens: Dominus dedit, Dominus abstulit. Sit nomen Domini benedictum.] Sanctus vir, inquit Gregorius, tentante aduersario cuncta perdidit; sed tamen sciens, quia contra se Sat in tentandi vires, nisi permittere Domino, non habebat, non ait: Dominus dedit, diabolus abstulit; sed Dominus dedit, Dominus abstulit. Fortasse enim fuerat dolendum, si quod Dominus dedit, hostis abstulisset: at postquam non abstulit, nisi ipse qui dedit, sua recepit, non nostra abstulit. Si enim nos ab illo accipimus, quibus in hac vita vtimur, quid doleamus, quod ipso iudicante exigimur, quo largiente sceneramur? Cum autem corporalis molestia diuturna est, & a Domino data intelligitur, non multa medicamenta applicanda sunt, sed patientia protelanda. Sic enim faciebat quidam ex nostris vitae probatissimus, qui magnis doloribus circumdatus dicebat ad Dominum: Ego psalmum, Miserere, recitabo, modo tu Domine verberationem adhibeas.

Prov. 17.
3.

Insuper viri perfecti persecutionibus atteruntur, quas daemones (permittente Domino) per se ipsos in illos excitat, vel per iniquos homines, aut etiam aliquando per iustos falsa opinione deceptos exercet. Magnum Antonii daemones per se ipsos attriuerunt, vt scripta ab Athanasio, eius narrat historia. Et Abacuc ait: [Quia cibus eius, id est diaboli, electus; inna non tantum iniquos deglutire nititur, sed etiam sanctos persecutionu dentibus deuorare conatur. Dauidem daemones per Saulem & alias iniquos sunt persecuti, de quibus ipse: Circudederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.] Egerrime autem ferunt iusti, se a malis affligi. Quamobrem idem Sanctus propheta orat: Eripe animam meam ab impio, frameam tuam ab inimicis manus tuae.] Tolle inquam potestatem me persequendi ab hostibus potentiae tuae, quorum iniuriis valde discituro. Filij quoque Israel oppressi ab alienigenis clamauerunt ad

Hilar. A
rel. in vi-
ta S. Ho-
norati. c.
24. Su-
rimo To. 7.

Iob 1. om.
21.
Greg. 2.
mor. c. 12.

Abac. 1.
n. 16.

Psal. 21.
13.

Psal. 16.
13.

Dominum: Peccauius: Redde tu nobis quicquid tibi placet, tantum nunc libera nos.] Iobum vero instigante damone persecuti sunt boni. Nempe tres illi amici, quos pios & Sanctos fuisse Origenes, Chrysostomus, & alij commemorant. Hanc vero persecutionem, tentationem paratam esse Apostolicis viris, qui vitam perfectam profitentur, Dominus palam testatus est, qui ad suos Apostolos ait: Absque synagogis facient vos: sed venit hora vt omnis, qui interbat vos, arbitretur obsequium se praestare Deo.] Paulus quoque: Vsq; in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cedimur.] Ei autem opponunt se viri perfecti armis patientiae & longanimitatis, & se sub petra diuinae protectionis protegunt. In qua tempestas aquarum, id est, persecutionum vortex, frangitur, & tandem post aliquod tempus euanescit. In hoc tentationum genere superando mirabilis fuit Beatus Henricus Suso ex sacro Praedicatorum ordine. Is postquam per multos annos incredibilibus asperitatibus corpus suum pene extinxisset, audiuit a Domino, vt a tam duro viuendi modo cessaret, quoniam illi grauiores erant cruces paratae. Cum autem illi tum numerum tum qualitatem harum crucium inquireret, tres tantum, inter multas, quas passurus esset, illi ostense sunt. Prima autem erat. Quod haecenus quidem (dixit ei Angelus) ipse te cecidisti manibus tuis, ac tui miseratus cessabas, dum volebas: at nunc e tuis manibus ereptum, aliis te absque vlla tui defensione male tractandum obiciam: vbi necesse erit, vt in quorundam caecitientium cordibus fama & existimationis tuae magnam patiaris iacturam, quae res longè tibi erit toleratu acerbius, quam crux illa acutus referta clauis dorso tuo fuerit. Haec ad illum Angelus. Nota est autem crux ista, cuius mentionem facit, quam Henricus multo tempore carni suae affixam attulerat. His Dominus molestiis probat suos amicos, vt postea magnis praemijs afficiat.

A

B

C

D

E

Postrema perfectorum tentatio, & omnium grauissima est interna derelictio, qua illis lux caelestis auferitur, consolatio subtrahitur, & anima veluti omni dono vacua relinquitur. Pro intenta contemplatione distractio, pro rerum diuinarum cognitione obscuritas, pro lacrymis ariditas, pro tranquillitate multiplicium vitiorum impugnatio confurgit. Et aliquando caliginis offusio progreditur, vt viri sanctissimi putent se cum summo maerore gratia priuatos, & a Domino penitus derelictos. Quanta autem sit huius tentationis acerbitas, illi soli norunt, qui experti sunt. Eamque Dominus mirifice declarauit, cum in laboriosissimo crucis lecto ex charitatis morbo decumbens, non de flagellis durissimis, non de spinis amarissimis, non de clauis durissimis, non de opprobriis & contumeliis ignominiosissimis, sed de sola derelictione conquestus est. Et clamauit Iesus voce magna, dicens: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Se quasi relictum sentiebat, & hanc maximam tribulationum suarum reputabat, viros Sanctos in sua humanitate delineans, qui hoc summam afflictionem putant, a Domino perterritiam & cordis caliginem elongari. Huius tentationis remedium est clamare ad Dominum, & eius reditum lacrymis & gemitibus postulare. Sic faciebat sponsa, dicens in Canticis: Reuertere, similis esto dilecte mi, capreae hinnuloque ceruorum super montes Bether.] Eum ad veniendum & subueniendum prouocat, non tam vocibus, quam suspiriis & gemitibus inenarrabilibus; & capreae ac hinnulo similem vocat. Cupit enim vt velut caprea, quae, asserente Ruperto & Gregorio Niseno, perspi-

Iudic. 10.
15.

Orig. lib.
3, in Iob
mitia.
Chrysol.
prafat. in
Iob.
Ioan. 16.
2.
1. Corint.
4. 11.

Suri. in
vita cat.
2. 2. Habe-
tur in fi-
ne operu
eiusdem
Susonis.

Matth.
27. 46.

Cant. 2.
17.

cacissimos habet oculos, sua interiora diiudicat; & vt hinnulus, qui venenosos angues absumit, aduersarios insurgentes discit atque consumat. Sic etiam faciebat Dauid quando canebat: Dexteram tuam sic notam fac, & eruditos corde in sapientia. Conuertere Domine vsquequod? Et deprecabilis esto super seruos tuos.] Id est, postquam nouerimus Domine a te hanc tribulationem obuenire, & postquam ea nos erudieris, tandem reuere ad consolandum nos, & te super amatores tuos placidum ac benignum ostende. Prateriens igitur Dominus, ait Bernardus, teneri vult, abiens reuocari. Neque enim hoc irreuocabile verbum. It & redit pro beneplacito suo, quasi visitans diluculo, & subito probans.] Reuocemus ergo illum nostrae indignitatis confessione, reuocemus intensae afflictionis ostensione, reuocemus singultibus & clamorosa oratione; tandem enim veniens veniet, & non tardabit, & intolerabilem animae solitudinem sua ipse amabilissima praesentia depellet.

*Psal. 89.
n. 12. &
13.*

*Ber. ser.
74. in
Cant.*

Conclusio huius libri.

CAPVT XV.

His aliisque innumeris tentationibus, quas prolixum esset numerare, aduersus omnes status iustorum, aduersarius insurgit, & neminem in hac regione mortis bellis & dolis exemptum habitare permittit. Incipientes a vitae mutatione retrahit: progredientes ad sedendum vel ab itinere deuiandum inducit; perfectis se opponit, & si non potest illos deuicere, aditum saltem ad maiorem perfectionem intercludit. Vnum eius negotium, est medijs varijs multiplicibusque impugnationibus noua vitia animabus inferere, antiqua fouere, & vitorum fructus, nimirum peccata maiora minoribus peccatis antea perpetratis aggregare. Si volumus ergo a peccatis abstinere, & vitia destruere, eorum initis, scilicet tentationibus & prauis suggestionibus resistamus. Iam ex seruis & famulis Christi milites & socij facti sumus: iam viam spiritus aggredientes sacrae militiae nomen dedimus, ne cum infirma turba ad sarcinas maneamus. Ad sarcinas enim vestis & cibi, vt Hugo pulchre annotauit, remanent inertes & infirmi: ad bellum vero expediti & fortes ire non timent. Nos autem qui a saeculo nos expediuimus, & spiritus robur induimus, non sit nobis cordi falsa quies, quam mille conscientiae morsus inquietant, nec ad bellum procedere formidemus. Non sufficit tenuisse iustitiam, nisi eam in tentatione seruantes, ipsa Deo illibatos nos seruet. Nam & Adam iustitiam tenuit, sed sibi & posteris immensa mala meratus est, quoniam in tentatione a iustitia recessit. Dedit mulier viro pomum, qui comedit,] & praecipuum Domini transgrediens a gloria ad ignominiam; a diuitiis ad mendicitatem: a vita ad mortem pertransiuit. Ne imitemur patrem hunc, cui, Christo adherentes, renuntiauimus, nec serpentis, id est, diaboli suasiones, nec Euae nostrae, id est, carnis mellitos sermones auscultemus. Fratres, inquit Bernardus, si modo praesentem videremus Adam in eo articulo positum, ascendentibus cogitationibus in cor eius, coartari inter precem vxoris & praecipuum creatoris, nonne clamarem aduersus illum, dicentes: Cane tibi miser, vide ne feceris, seducta est mulier, non acquiescas ei? Vt quid ergo quoties apprehendit nos tentatio similis, non pertuademus similiter no-

*Hugo
lib. 3. de
clausura
anima in
prologo.*

*Genes. 3.
6.*

*Ber. ser.
1. omni.
sancto.*

bis ipsis?] Omnia miseria filiorum Adam! quem per gratiam & vitam spiritualem exiti plene nunquam exuimus, & eum in corde nostro corrigentes, nos ipsos non corrigimus, quin & cogitatione inobedientiam eius reprobantes, opere & imitatione complemus. Quam vere dixit Dauid: Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.] Cum enim a virtute ad imperfectiones deflectimus, ab altitudine ad vilitatem declinamus: cum a Deo per prauam consensum separamur, inutiles reddimur. Nam homo Apostata vir inutilis.] Et abominabilis, & inutilis homo, qui bibit, quasi aquam, iniquitatem.] Et opera eorum opera inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum.] Vide quam inutiles quod putridis cadaueribus comparatur. Qui enim a multiplici tentatione, inquit Ricardus Victorinus, sustinet se superari, formam habet iam mortui: nec cuiuscunque, sed cadaueris iam putrescentis & putridi, quod putredini iam ex omni parte subiaceat, & vermibus vbique scateat. Et post pauca, intus consentientes tentationi vocat cadauera putrida, sed sepulta, quorum corruptio quasi in occulto iacet: exterius vero etiam peccantes vocat cadauera putrida, sed extra sepulchrum proiecta, quorum corruptela & sceditas omnibus patet. Adhaesit itaque nobis primi parentis lepra, inuasit nos peccati mors, si tentatori cedimus, & quod in illo damnamus ore, in nobis non iam verbis, sed actione defendimus.

Roboremus igitur nos, vt daemones insultus vincamus, quia, vt dixit Paulus,] Mundo, & Angelis, & hominibus spectaculum facti sumus.] Quasi in theatrum producimur, vt militum Christi personam agamus, & cum aduersarijs vitae perfectae pugnemus. Mundus nos spectat, id est, mundani & iniqui homines, vt si succubuerimus, nostram ignauiam irideant. Angeli spectaculo assistunt, vt sua praesentia nos animent, & adiutorio confortent, & de victoria nostra vehementer exultent: Homines, iusti scilicet, qui non vt bestia rationis expertes, sed vt homines viuunt, nos quoque considerant, vt pugnantium strenuitatem laudent, & eius se imitatores exhibeant. An coram tantis testibus qui nos damnent, occumbendum est? An coram tot spectatoribus terga vertendum, qui tantam imbecillitatem & infidelitatem in clamant? Immo potius coram mundo, Angelis, & hominibus, immo & in conspectu ipsius Dei videntis nos, summis conatibus est quaerenda victoria, quae primum in ipsam perfectionis arcem, & postea in aeternae gloriae possessionem inferat. Iam patres nostri, iam fratres nostri, iam socij nostri vicerunt, & ex victoria coronantur, quid nos timemus, eundem Dominum adiutorem habentes, & similem cum illis gratiam participantes: quid aduersarios pene ligatos formidamus? Illi quidem, qui praecesserunt nos difficillimis praелиis & insuperabilibus laboribus impugnati sunt; quorum aliquos diabolus non ad leuissimas tentatiuiculas, sed ad ignominias, ad ingentia pericula, ad cruces, & ad mortes expetiit, in quibus tamen alacres, & intrepidi subiterunt, cur nos, nisi quia ignaui sumus minima bella prosterneat? Neque enim, vt dixit Ephraem, pro Salvatore nostro Iesu Christo ad praesides & reges ducti sumus: a deo dicere quod iustificata sit Sodoma praenobis. Neque coram tribunali iudicis sumus adducti, & tormenta pietatis ergo passi. Neque caminum luculentio igne succensum vidimus, neque sarragines accensas conspeximus, non veruicula acuta ignita, non lebetes cera & pice effervescentes. Neque feris causa pietatis obieci sumus, & sustinuumus: neque decoctae

*Psal. 73.
3.*

*Prou. 6.
12.
15.
16.
1. Isata 59.
6.
Ricard. ad
Psal. 90.
fina.*

*1. Corin.
4-9.*

*Ephre. de
abstinen-
do a cu-
pilitati-
bus car-
nali-
bus.*

sunt